

MEDIJI O ZDRAVSTVU

ponedeljak, 04. novembar 2024.godine

RTS- Ne samo estetski, već ozbiljan zdravstveni problem – gojaznost u vezi sa oko 200 bolesti

BLIC- "TINJA PANDEMIJA KOJA ĆE ODNETH 100 MILIONA ŽIVOTA" Naša doktorka iznela DRAMATIČNO upozorenje, SVI imaju rizik da budu pogođeni

BLIC- "IZAZIVA HAOS U ORGANIZMU, IMAMO PACIJENTE OD 30 GODINA"
Naš kardiolog upozorava na strašne posledice promena vremena: "SVI SU NA UDARU"

DNEVNIK- OSNOVANO UDRUŽENJE PACIJENATA ZA BORBU PROTIV KARCINOMA MOKRAĆNE BEŠIKE, PROSTATE, TESTISA I BUBREGA
Karcinom prostate najčešće uzrok obolevanja u muškoj populaciji

POLITIKA- Od bolesti „deformacije kostiju“ pati oko 300 ljudi u Srbiji

Ne samo estetski, već ozbiljan zdravstveni problem – gojaznost u vezi sa oko 200 bolesti

U svetu je više od 650 miliona gojaznih. U Srbiji svaka druga osoba ima prekomernu telesnu težinu, a svaka peta je gojazna. Procene su da će ih biti sve više.

Gojaznost nije samo estetski problem, više od 200 bolesti se dovodi u vezu s njom. Utiče na kvalitet, ali i na dužinu života.

„Najčešće su metaboličke bolesti tipa predijabetesa ili dijabetesa tipa 2, kardiovaskularne bolesti, moždani udari i veliki procenat različitih karcinoma“, rekla je prof. dr Snežana Polovina sa UKCS.

„Kada neko ima indeks telesne mase preko 40, kada je gojazan nekog drugog-trećeg stepena, on ima jako malu verovatnoću, manje od 50 posto, da doživi 70 godina. Zašto? Zato što u gojaznosti naše ćelije propadaju na isti način, skraćuju se takozvane telomere, koje su mera neke hronološke naše starosti“, objašnjava prof. dr Mirjana Šumarac, endokrinolog sa UKCS.

Brine što je gojaznih sve više, a posebno što je među njima sve više dece i mladih.

„Projekcija je da će do 2035. godine, godišnje da se povećava broj mladih sa gojaznošću između pet i devet odsto. To je strašno veliki broj, veliki procenat i to mladih između pet i 19 godina. Tako da je zaista pred našim društvom jedan ozbiljan zadatak da utičemo na vreme, na tu mladu populaciju, da ne bismo imali kasnije populaciju gojaznih osoba“, kaže dr Polovina.

„Da uradimo dve stvari: edukaciju te dece i da im omogućimo, ako ih već edukujemo, kada imaju odmor u školi, pre škole, posle škole, da mogu da kupe nešto od zdrave hrane. Jer neće biti dovoljno ako ih

edukujemo, a oni izađu a ne mogu da kupe ništa drugo sem testa i raznoraznih slatkiša“, izjavio je ministar zdravlja Zlatibor Lončar.

Gojaznost je bolest, i oni koji ne mogu sami da se izbore sa viškom kilograma, treba da potraže pomoć lekara.

„Osnova lečenja je svakako ta dijeta, odnosno mi kažemo medicinska nutritivna terapija i neka regularna fizička aktivnost. Ali bez psihološke podrške u nekih bolesnika i farmakoterapije, a kod nekih barijatrijske hirurgije teško da možemo sa jedne strane da postignemo redukciju, ali što je još teže da održimo tu redukovanu telesnu masu“, kaže prof. dr Šumarac.

Pre 13 godina u Univerzitetkom Kliničkom centru Srbije osnovan je Centar za lečenje gojaznosti. Njihovu pomoć do sada je potražilo više od 10.000 pacijenata.

"TINJA PANDEMIJA KOJA ĆE ODNETH 100 MILIONA ŽIVOTA" Naša doktorka iznela DRAMATIČNO upozorenje, SVI imaju rizik da budu pogođeni

Pandemija traje godinama i može odneti 100 miliona života do 2050. godine

Neracionalna upotreba antibiotika predstavlja globalni problem i dovodi do multirezistentnih infekcija

"Ova pandemija tinja godinama, i ako se nešto ne preduzme, do 2050. godine odneće 100 miliona života", upozorila je doktorka Ivana Milošević, zamenica direktora Infektivne klinike, koju smo često slušali tokom pandemije korona virusa.

Lekari svih struka već godinama, a posebno od pandemije korona virusa, upozoravaju na neadekvatnu upotrebu antibiotika. Kupovina ovih lekova bez recepta dovela je sve u opasnost, navode stručnjaci i postala je jedna od najvećih globalnih problema.

Pandemija koja tinja decenijama

- Koliko je ova pandemija, koja tinja decenijama, značajna govori i to što se njome ne bave samo zdravstvene institucije, već je to bila tema i UN. To je nešto što nije golim okom vidljivo, a radi se o velikom problemu koji ne možemo da zaustavimo, ako se ne trudimo. A postoji opasnost da svi budemo žrtve - kazala je ranije dr Ivana Milošević.

Ističe i da ne postoji grana medicine koja neće biti pogođena ovim problemom. Još je opasnije i to što je njihova zloupotreba dovela u pitanje i korišćenje penicilina, koji je najveći izum kada su u pitanju antibiotici, kažu stručnjaci.

- Neracionalna upotreba antibiotika potencira antimikrobnu rezistenciju. Mi to jako dobro znamo kada se radi o ležećim bolesnicima. Posebno oni bolesnici koji zbog svoje prirode bolesti imaju potrebu za ponavljanim hospitalizacijama, a svaki boravak u bolnici neminovno nosi rizik od bolničke infekcije. Upravo te infekcije uzrokovane su multirezistentnim mikroorganizmima otpornim na sve klase antibiotika. Još veći problem je što ne postoji nijedna barijera koja sprečava da se ti mikroorganizmi iz bolničke sredine šire u ljude, u društvo uopšte. Bolnice su generatori tih multirezistentnih bakterija i drugih mikroorganizama koji lako pređu i u ostalu sredinu - kaže doktorka Milošević.

Svi imaju rizik da budu pogođeni

- Svaki pacijent koji se leči u intenzivnoj nezi ima rizik za bolničku infekciju, čak i na običnom odeljenju. U intenzivnoj nezi posebno, zato što su to pacijenti koji su sa brojnim venskim linijama, kateterima, na veštačkoj ventilaciji. I, nažalost, dolazimo u situaciju da dobiju infekcije koje nemamo čime da lečimo - kaže dr Milošević.

Navodi i da se te bakterije šire na druge bolesnike, koji mogu da ih iznesu iz bolnice.

- To je začarani krug koji ne može spontano da se reši. To mora da bude borba celokupnog zdravstvenog sistema na svim nivoima - od primarnog nivoa do nas, tercijalnog! - kaže doktorka Ivana Milošević.

"Ogroman broj žrtava"

Zloupotreba antibiotika ostaće najveći neželjeni efekat kovida koji se neće povući tek tako i koji će odneti ogroman broj žrtava, ocenjuje dr Milošević.

- Izračunato je da će do 2050. godine sa neracionalnom upotrebom antibiotika umreti 100 miliona ljudi samo od multirezistentnih infekcija - kaže dr Milošević.

Ističe da je već sada problem sa davanjem terapije, budući da je mnogo pacijenata već otporno na one antibiotike koji se daju u našoj zemlji. Takođe, navod i da preko 10 godina postoje i "novi" antibiotici, koji su registrovani u Srbiji, ali nisu rutinski dostupni.

- Problem sa antibioticima je taj što njihova proizvodnja jako puno košta. I nemamo mi takvu pojavu novih antibiotika koliki su naše potrebe. Znači ovo što imamo moramo ozbiljno da čuvamo - kaže zamenica direktora Infektivne klinike.

Veliki broj obolelih od korone, a tu je i grip i groznica Zapadnog Nila

- Kovid je i dalje naša neminovnost. Mi imamo značajan broj bolesnika sa kovidom. Važno je da se vakcinišu sve starije osobe, pogotovo one sa pridruženim bolestima. Treba da se vakcinišu i protiv kovida i protiv gripa i apelujem na građane da primaju vakcinu protiv pneumokoka. Konkretno, sa vakcinacijom protiv pneumokoka, sprečavaju se i bakterijske infekcije, smanjuje se i upotreba antibiotika, pa tako posredno utičemo i na prevenciju rezistencije - kaže dr Milošević za RTS, koja je apelovala i na sve građane da ne zloupotrebjavaju korišćenje antibiotika.

"IZAZIVA HAOS U ORGANIZMU, IMAMO PACIJENTE OD 30 GODINA" Naš kardiolog upozorava na strašne posledice promena vremena: "SVI SU NA UDARU"

Temperатурne oscilacije mogu izazvati ozbiljne zdravstvene probleme poput infarkta i šloga

Simptomni infarkta mogu se javiti u bilo kom životnom dobu

Promenljivo vreme može biti opasno za srce! Kardiolog Petar Otašević upozorava da su koronarne jedinice pune pacijenata, a razlog leži u temperaturnim oscilacijama koje mogu izazvati ozbiljne zdravstvene probleme poput infarkta i šloga. Ne čekajte da simptomi postanu očigledni, pročitajte šta stručnjak savetuje!

Promene vremena nisu samo neugodnost, već mogu biti okidač za srčane udare i moždane udare. Dr Otašević ističe da velike temperатурne razlike mogu dovesti do povećanja broja pacijenata sa akutnim

srčanim problemima. Ovo je posebno važno jer srčane bolesti ne biraju godine, a simptomi se mogu javiti u bilo kom životnom dobu.

- Uvek kad imamo promenu vremena od toplog ka hladnom ili hladnom ka toplom mi zapravo zapažamo porast broja bolesnika koji se javljaju sa tegobama po tipu akutnog infarkta miokarda ili šloga. Ovo vreme naizgled lepo, preko dana je zaista prijatno vreme, međutim ujutru i uveče ume da bude jako hladno i upravo te velike temperaturne razlike dovode do porasta broja bolesnika koji se javljaju sa ovom vrstom tegoba - kaže dr Otašević.

Dr Otašević objašnjava da tipični simptomi uključuju:

jak bol u grudima,

pečenje,

žarenje i stezanje koje traje više od 20 minuta.

Međutim, postoje i atipični simptomi poput:

naglog gubitka svesti

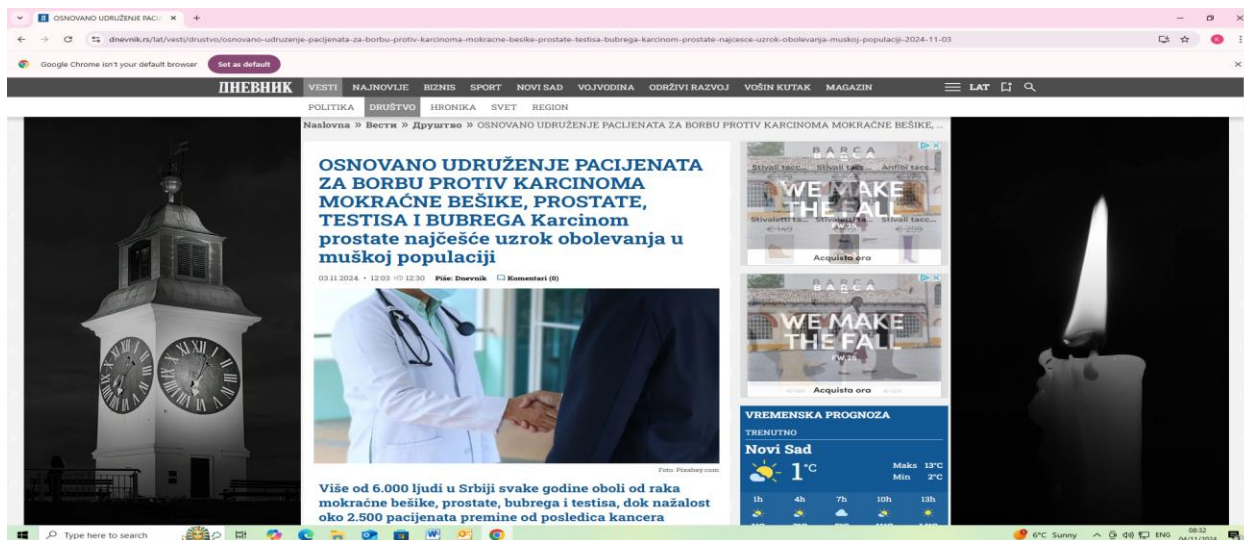
ili samo bolova u određenom delu grudnog koša.

Ovo ukazuje na to da je važno biti svestan različitih načina na koje se srčani problemi mogu manifestovati.

- Ranije smo rekli da se infarkt javlja obično posle 55 ili 60 godine života sada to više nije slučaj. Zaista nam se javljaju bolesnici počevši od nekih kasnih dvadesetih, ranim tridesetih do kasnih 80-ih, pa čak i 90-ih, prema tome prosto više ne postoji neko pravilo koje bi mogao da kažem da se bolesnici određene životne dobi javljaju zbog ovih tegoba - kaže dr Otašević.

Dr Otašević podseća na važnost preventivnih pregleda i identifikaciju faktora rizika kao što su visok krvni pritisak, povišene masnoće, pušenje, neaktivnost i gojaznost.

- Stanja ne možemo predvideti ali možemo učiniti razumne mere da ih sprečimo, a to podrazumeva odlazak na redovne preventivne preglede gde će se indentifikovati faktor rizika za razvoj infarkta, odnosno šloga. U riziku su osobe sa visokim krvnim pritiskom, povišenim masnoćama, pušači, neaktivni i gojazni - kaže dr Otašević za "Blic" TV.

OSNOVANO UDRUŽENJE PACIJENATA ZA BORBU PROTIV KARCINOMA MOKRAČNE BEŠIKE, PROSTATE, TESTISA I BUBREGA Karcinom prostate najčešće uzrok obolevanja u muškoj populaciji

Više od 6.000 ljudi u Srbiji svake godine oboli od raka mokračne bešike, prostate, bubrega i testisa, dok nažalost oko 2.500 pacijenata premine od posledica kancera urogenitalne regije.

Oboleli i članovi njihovih porodica su se organizovali i osnovali Udruženje pacijenata za borbu protiv raka bešike, prostate, bubrega i testisa „URO TAKT“.

Rak je jedan od najvećih neprijatelja ljudskog zdravlja. Na to ukazuje i statistika za 2022. godinu, po kojoj u Srbiji svake godine ovu dijagnozu dobije oko 42.000 ljudi, a više od 20.000 premine od malignih bolesti. Predsednik Udruženja URO TAKT, pozorišni i radio reditelj Marko Đurić kaže kako moramo da menjamo ove brojke, odmah. Bez izgovora, opravdanja i odlaganja. Kada se radi o karcinomima urogenitalne regije, ne želimo da se naše dijagnoze više zovu nevidljive ili prozirne, hoćemo da im damo oblik, boju i pre svega ritam.

- Ovo je, inače, prvo udruženje u našoj zemlji za borbu protiv karcinoma takozvane urogenitalne regije. Vreme je da lekari dobiju organizovanu podršku, pa će od sada i pacijenti, zajedno sa svojim porodicama davati takt za kvalitetniju prevenciju i bolje lečenje - poručuje predsednik Udruženja URO TAKT, pozorišni i radio reditelj Marko Đurić.

Kada se govori o malignim bolestima urogenitalne regije, najveći broj novoobolelih pacijenata kako u svetu, tako i u Srbiji, oboleva od karcinoma prostate. Nakon toga slede karcinom mokračne bešike, bubrega i testisa.

Direktor Klinike za urologiju, Univerzitetskog kliničkog centra Srbije prof. dr Zoran Džamić navodi da je karcinom prostate najčešće uzrok obolevanja u muškoj populaciji. Međutim, ovaj karcinom nema ni jedan specifičan znak koji bi mogao pacijenta da uputi kod lekara.

- Kod raka prostate smo napravili veliki pomak i kada je reč o hirurgiji, a sada smo u iščekivanju da dobijemo i robota. Rak mokraćne bešike je siročje onkologije, jer dugo godina nije postojala inovativna terapijska opcija za lečenje ovih bolesnika. Hemioterapija podrazumeva standard lečenja za uznapredovani i metastatski rak mokraćne bešike uz hirurgiju. Poslednjih godina imunoterapija sama ili u kombinaciji sa novim klasama lekova je pokazala značajno produženje preživljavanja za ove bolesnike. Ovo predstavlja novi standard lečenja raka mokraćne bešike svuda u svetu u prvoj liniji prema internacionalnim vodičima. Takođe, u drugoj liniji lečenja postoje nove terapijske opcije. U Srbiji inovativne terapijske opcije nisu dostupne za lečenje ovih bolesnika - istakao je dr Džamić.

Populacija pacijenata obolelih od genitourinarnih karcinoma je vrlo heterogena, od dosta mladih pacijenata obolelih od karcinoma testisa do starijih pacijenata sa karcinomom prostate. Multidisciplinarnost je nužna u lečenju ovih bolesnika.

Tumorski markeri

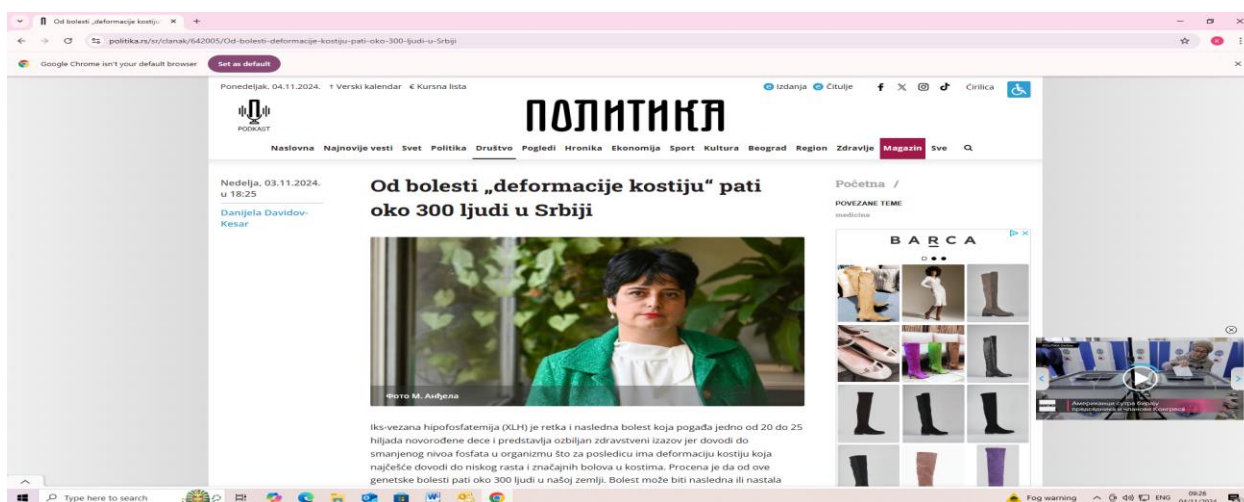
Poremećaj mokrenja, često ili otežano mokrenje, osećaj neispražnjene bešike, sve su simptomi koji mogu da budu podjednako zastupljeni i kod osoba sa dobroćudnom uvećanom prostatom, ali i kod onih koji imaju karcinom prostate. Zbog toga je teško razlučiti po simptomatologiji da li je nešto karcinom ili ne. To je i razlog zašto već 10 godina savetujemo da se uradi tumorski marker za prostatu, specifični antigen koji muškarci treba da rade od sredine pete decenije života. Zahvaljujući tome uspevamo da otkrijemo vrlo često karcinom u početnoj fazi, kada je moguće potpuno izlečenje. U drugim situacijama karcinom prostate je neizlečiv, s tim što se poslednjih godina zahvaljujući inovativnoj terapiji, naši pacijenti leče isto kao i svuda u svetu – ističe dr Zoran Džamić.

Internista onkolog iz Klinike za onkologiju Kliničkog centra Niš dr Vesna Stojanović kaže kako osnovu lečenja lokalizovanog karcinoma bubrega predstavlja hirurški pristup, odnosno radikalna operacija tumora bubrega. Najveće kliničko iskustvo ostvareno je u lečenju svetloćelijskog podtipa. Sve do 2005. godine, terapija za lečenje metastatskog i lokalno uznapredovalog karcinoma bubrega bilo je malo, a lečenje je izazivalo brojne nuspojave.

- Sada postoje nove vrste lekova – imunoterapija ili ciljana i za lečenje koristimo kombinaciju ovih lekova. Terapija za karcinom testisa zavisi od stadijuma bolesti i drugih faktora kao što su patohistološki tip i zdravstveno stanje pacijenta. Uspešnost lečenja raka testisa je generalno visoka, posebno kada se bolest otkrije u ranim fazama. Više od 95 odsto muškaraca sa rakom testisa uspešno se leči. Čak i u slučajevima kada se rak proširio izvan testisa, veliki broj pacijenata se izleči primenom kombinacije hirurgije, radioterapije i hemioterapije. Rana dijagnoza igra ključnu ulogu u povećanju šansi za uspešno lečenje. Rak testisa se ne može prevenirati, tako da su samopregled i redovni pregledi lekara nužni za rano otkrivanje bolesti i uspešnije lečenje – objašnjava dr Stojanović.

ПОЛИТИКА

Od bolesti „deformacije kostiju“ pati oko 300 ljudi u Srbiji

Iks-vezana hipofosfatemija (XLH) je retka i nasledna bolest koja pogađa jedno od 20 do 25 hiljada novorođene dece i predstavlja ozbiljan zdravstveni izazov jer dovodi do smanjenog nivoa fosfata u organizmu što za posledicu ima deformaciju kostiju koja najčešće dovodi do niskog rasta i značajnih bolova u kostima. Procena je da od ove genetske bolesti pati oko 300 ljudi u našoj zemlji. Bolest može biti nasledna ili nastala spontano zbog novih mutacija.

Kako ističe Marija Milovanović, predsednica Udruženja „Mreža uzajamne podrške u familijarnoj hipofosfatemiji – PODUFAH“, kod dece se XLH može ispoljiti kašnjenjem u prohodavanju, nestabilnim hodom, zastojeom u rastu, deformitetima nakon oslanjanja na noge, bolom u kostima, kašnjenjem u nicanju zuba i drugim simptomima. Rano otkrivanje bolesti značajno smanjuje obim skeletnih komplikacija. Dijagnoza uključuje analizu nivoa fosfora u krvi i mokraći, kao i analizu vitamina De u krvi.

-Ciljevi lečenja XLH kod dece su zaustavljanje i ispravljanje koštanih deformiteta, uspostavljanje normalnog rasta i sprečavanje abnormalnosti zuba. Standardna terapija obuhvata oralnu nadoknadu fosfata i primenu aktivnog vitamina De. Raniji početak lečenja dovodi do bolje konačne telesne visine, manje trajnih deformiteta i boljeg stanja zuba. Lečenje hipofosfatemije kod odraslih usmereno je na koštano-zglobne tegobe, negativne efekte manjka aktivnog vitamina De i druge komplikacije. Posebno je važno lečenje u periodu trudnoće i dojenja. Standardna terapija ne može normalizovati nivo fosfora u krvi, ali može umanjiti i otkloniti simptome bolesti. Ortopedske operacije za korigovanje deformiteta sprovode se nakon završetka rasta. Najvažnija novina u lečenju hipofosfatemije je lek burosumab, koji je prva ciljana terapija koja deluje na sam uzrok bolesti. Ovaj lek blokira FGF23 i primenjuje se kao potkožna injekcija. Od 2018. godine, odobren je za lečenje hipofosfatemije i dovodi do poboljšanja nivoa fosfora u krvi, mišićne snage, kao i čvrstine kostiju naglasila je Milovanovićeva.

Udruženje Podufah obeležilo je 28. oktobra godišnjicu postojanja, a osnovano je sa jasnom misijom prevencije komplikacija koje nastaju usled familijarnih hipofosfatemija. Posvećeni su pružanju podrške obolelima i njihovim porodicama, kako bi im omogućili bolji kvalitet života i pomogli da bolje razumeju svoje stanje.

-Kroz udruženje Podufah, postavili smo nekoliko ciljeva kako bismo obezbedili bolje uslove za pacijente sa familijarnom hipofosfatemijom.

Radimo na povećanju svesti i razumevanja ove retke bolesti kako bi se olakšala dijagnoza i lečenje. Edukacija je ključna. Pomažemo ranom otkrivanju pacijenata i pružamo informacije o njihovoj bolesti kako bi se poboljšalo upravljanje stanjem. Pružamo podršku za emocionalno i mentalno blagostanje pacijenata, kao i resurse za rehabilitaciju. Borimo se za pristup adekvatnoj medicinskoj nezi i pravima obolelih na svim nivoima zdravstvene zaštite. Radimo na unapređenju terapijskih pristupa i promovisanju najnovijih dostignuća u lečenju familijarne hipofosfatemije. Angažujemo se kako bismo privukli pažnju društva i vlasti na potrebe obolelih i poboljšali njihove uslove lečenja. Sarađujemo sa institucijama, lekarima i farmaceutskim kompanijama kako bismo zajednički radili na unapređenju lečenja i podrške obolelima. Kroz partnerstva sa drugim organizacijama, jačamo svoj uticaj i razmenjujemo iskustva kako bismo poboljšali živote pacijenata – navela je Milovanovićeva.

Udruženje Podufah je član Nacionalne organizacije za retke bolesti (NORBS), što im omogućava da budu deo šireg zajedničkog napora za podršku osobama sa retkim bolestima.